

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATERDA ÚČETNICTVÍ

Právní úprava, účetnictví a analýza hospodaření vybraných politických stran
v České republice

Legislation, Accounting and Management Analysis of the Selected Political Parties
in the Czech Republic

Student: Kristýna Hanáčková
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Alžběta Urbancová, Ph.D.

Ostrava 2013

Zadání bakalářské práce

Student: **Kristýna Hanáčková**

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně

Specializace: 00 Účetnictví a daně

Téma: **Právní úprava, účetnictví a analýza hospodaření vybraných politických stran v České republice**
Legislation, Accounting and Management Analysis of the Selected Political Parties in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Právní úprava politických stran
 3. Účetnictví politických stran
 4. Analýza hospodaření vybraných politických stran
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

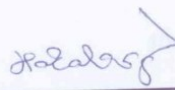
- KNÁPKOVÁ, Adriana a Drahomíra PAVELKOVÁ. *Finanční analýza – komplexní průvodce s příklady*. Praha: Grada Publishing, 2010. 208 s. ISBN 978-80-247-3349-4.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Nevýdělečné organizace 2012*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 294 s. ISBN 978-80-7357-737-7.
- MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

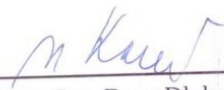
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Alžběta Urbancová, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

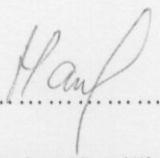

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě uvedené literatury, kromě příloh č. 1, 2, 3, 4. Přílohu č. 5 jsem samostatně vypracovala a přiložila k této práci.“

V Ostravě 10. 5. 2013

.....
Kristýna Hanáčková

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Právní úprava politických stran.....	7
2.1. Obecné principy.....	7
2.2. Vznik a registrace politických stran	7
2.3. Činnost a hospodaření politických stran.....	8
2.4. Zánik a zrušení politických stran.....	9
2.5. Charakteristika vybraných politických stran v ČR.....	10
2.5.1. Občanská demokratická strana.....	10
2.5.2. Česká strana sociálně demokratická.....	11
2.5.3. TOP 09	11
2.5.4. Komunistická strana Čech a Moravy	12
2.5.5. Věci veřejné.....	12
3. Účetnictví politických stran	14
3.1. Předpisy upravující účetnictví politických stran	14
3.1.1. Zákon o účetnictví.....	14
3.1.2. Vyhláška č. 504/2002.....	16
3.1.3. České účetní standardy č. 401 až 414	16
3.2. Účetní závěrka	17
3.2.1. Rozvaha.....	19
3.2.2. Výkaz zisků a ztrát	20
3.2.3. Příloha k účetní závěrce	21
3.2.4. Výroční finanční zpráva	21
3.2.5. Zjištění výsledku hospodaření a daňové povinnosti politických stran.....	23
3.3. Audit účetní závěrky.....	24
3.3.1. Obecné principy	24
3.3.2. Práva a povinnosti auditora	25
3.3.3. Zpráva auditora	26
4. Analýza hospodaření vybraných politických stran	28
4.1. Vybrané ukazatele finanční analýzy – úprava pro neziskový sektor.....	28
4.1.1. Ukazatele likvidity	28
4.1.2. Ukazatele autarkie	29

4.1.3.	Ukazatele financování	30
4.2.	Analýzy hospodaření vybraných politických stran	30
4.2.1.	Analýza hospodaření ODS	31
4.2.2.	Analýza hospodaření ČSSD	34
4.2.3.	Analýza hospodaření TOP 09	36
4.2.4.	Analýza hospodaření KSČM.....	39
4.2.5.	Analýza hospodaření VV	41
4.2.6.	Celkové náklady v letech 2010 a 2011	43
4.2.7.	Přehled zjištěných hodnot	45
5.	Závěr	47
	Seznam použité literatury	49
	Seznam zkratk	51
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1. Úvod

Nestátní neziskové organizace zastávají činnosti nebo poslání, které stát nebo ziskové organizace či společnosti neuskutečňují. Jedny z takových činností vykonávají politické strany. Jsou jimi účast na politickém životě společnosti, vytváření zákonodárných sborů a orgánů vyšších územních samosprávných celků a orgánů místní samosprávy. Politická strana provádějící takovou činnost, potřebuje prostředky k provozování takové činnosti. V České republice mohou politické strany získat prostředky vlastním úsilím například založením obchodních společností nebo družstev za podmínek stanovených zákonem nebo v podobě členských příspěvků. Dále také pomocí cizích prostředků například dotacemi ze státního rozpočtu.

Především právě z důvodů financování politických stran ze státního rozpočtu je problematika hospodaření politických stran stále diskutovaným tématem. O politických stranách vlastnicích majetky v řádech milionů korun nebo o mzdách politiků, které se pohybují v řádech desítek tisíc korun, se můžeme dočítat denně. Jak tedy hospodaří politické strany? Do jaké míry jsou schopny získat prostředky pro svou činnost vlastní snahou a jakou část hradí stát v podobě dotací na jejich činnost?

Cílem práce je analýza hospodaření vybraných politických stran v ČR. K tomu je nutné analyzovat, jaké jsou dílčí položky jednotlivých příjmů. Jaké částky strany obdrží v podobě cizích zdrojů v porovnání s vlastními. Které z těchto položek jsou pro jaké strany významné, a které tvoří spíše zanedbatelné částky.

V návaznosti na zhodnocení, zda jsou vybrané politické strany finančně soběstačné a stabilní, budou popsány náklady a výnosy společně s výsledkem hospodaření. Pro zhodnocení hospodaření a finanční situace vybraných stran jsou k dispozici výroční finanční zprávy vybraných politických stran v ČR z let 2010 a 2011.

Pro zpracování teoretické části se vychází z právních předpisů platných k 31. 12. 2012. V první kapitole jsou popsána obecná fakta o politických stranách z právního hlediska. Vysvětlena je problematika vzniku, zrušení a zániku politické strany. Dále je upřesněn způsob hospodaření a nakládání s majetkem a také podmínky, za kterých mohou politické strany provádět hlavní a vedlejší činnost. V další části budou charakterizovány vybrané politické strany v ČR.

První část třetí kapitoly je zaměřena na oblast účetnictví politických stran. Zejména na právní předpisy, kterými se tento obor řídí. Předpisy například vymezují předmět účetnictví, účetní metody a zásady, účetní závěrku. V další části kapitoly jsou blíže popsány finanční výkazy. Jsou jimi rozvaha, výkaz zisku a ztrát a příloha k účetní závěrce. Politické strany každoročně vypracovávají výroční finanční zprávy, již jsou uvedené výkazy součástí. Problematika auditu účetní závěrky je charakterizována v další části kapitoly. Uvedeny jsou obecné principy, práva a povinnosti auditora při provádění auditu, zároveň i činnosti specifické právě pro audit politických stran.

Finanční ukazatele, které budou použity pro vyhodnocení hospodaření neziskových organizací, budou vysvětleny v poslední kapitole. Ukazatele jsou zaměřené na solventnost, autarkii, finanční stabilitu a zadluženost organizace. Dále bude kapitola zaměřena na vyhodnocení finanční situace a hospodaření jednotlivých politických stran.

Pro dosažení cíle této práce bude použita metoda popisu, analýza položek ve finančních výkazech v čase i mezi jednotlivými stranami, finanční analýza a metoda komparace.

2. Právní úprava politických stran

Občané mají právo se sdružovat. Toto právo je popsáno v článku 20 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Sdružovací právo platí pro každého, kdo se chce sdružovat s jiným ve společnostech a sdruženích. Dále je toto právo rozvíjeno v **zákonu č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPS“)**. Občané se dle toho zákona mohou účastnit na politickém životě společnosti, zvláště pak se mohou podílet na tvorbě zákonodárných sborů a orgánů vyšších územních samosprávných celků a orgánů místní samosprávy.

2.1. Obecné principy

Politické strany jsou právníckými osobami. Nejsou součástí státu. Dle ZPS nemohou konat funkce státních orgánů ani tyto orgány nahrazovat. Nemohou je ani řídit. K výkonu sdružovacího práva není nutné schválení státních orgánů. Státní orgány směřjí do činnosti politických stran zasahovat pouze v mezích ZPS.

Dle ZPS osoba, která se chce sdružovat v politických stranách, musí dovršit 18 let věku. Nelze nikoho nutit stát se členem politické strany. Zároveň každý může z politické strany svobodně vystoupit. Každá fyzická osoba smí být členem jen jedné politické strany.

2.2. Vznik a registrace politických stran

Politické strany mohou vzniknout na základě registrace u ministerstva. Dle ZPS § 6 mohou vzniknout i za jiných okolností, jež jsou uvedeny v § 8 odst. 4 a 6 a § 21.

Dle ZPS § 6 odst. 2 je nutné podat návrh na registraci strany (dále jen „návrh“). Podat jej smí přípravný výbor strany, který má nejméně 3 členy. Přípravný výbor strany vykonává pouze takovou činnost, která vede ke vzniku strany. V návrhu přípravný výbor strany uvede jména a příjmení členů, jejich data narození a místa pobytu. Každý člen návrh podepíše. V návrhu je také uveden zmocněný, jenž smí jednat jejich jménem. Dále dle § 6 odst. 2 návrh obsahuje:

- 1) petici, v níž nejméně tisíc občanů žádá vznik strany (každý občan uvede své jméno, příjmení, datum narození, místo pobytu a podpis),
- 2) stanovy, které zahrnují:
 - a. název a zkratku strany,
 - b. sídlo strany (pouze na území České republiky),

- c. cíle programu strany,
- d. práva a povinnosti členů,
- e. ustanovení o organizačních jednotkách
- f. orgány (statutární, rozhodčí, revizní), vymezení jejich působení a ustavování
- g. způsob, jakým mohou statutární orgány jednat a podepisovat
- h. zásady hospodaření
- i. způsoby stanovování příspěvků členů
- j. způsob vypořádání se zůstatkem strany v případě jejího zrušení.

Obsahuje-li návrh nejasnosti, nebo uvedené údaje v návrhu jsou neúplné či nepřesné, ministerstvo smí pozastavit proces registrace do doby, než budou nedostatky odstraněny. Přípravný výbor strany se pak řídí podle ZPS § 7 a 8.

Registrace je ukončena zápisem strany do rejstříku stran a hnutí. Dle ZPS § 9 odst. 2 jsou do rejstříku stran a hnutí zapisovány údaje o stranách a hnutích. Jedná se o veřejný seznam, do kterého smí každý nahlížet, pořizovat kopie a výpisy.

2.3. Činnost a hospodaření politických stran

Politické strany jsou odpovědné za své závazky do výše svého majetku dle ZPS § 17 odst. 1, členové strany ovšem za závazky strany neručí, ani za ně nejsou odpovědní. Tento zákon dále zakazuje politickým stranám podnikat na vlastní jméno. Strany mohou pouze zakládat obchodní společnosti nebo se mohou podílet na podnikání jiných obchodních společností, jejichž předmětem podnikání je dle § 17 odst. 3:

- a) provozování vydavatelství, nakladatelství, tiskáren, rozhlasového nebo televizního vysílání,*
- b) publikační a propagační činnost,*
- c) pořádání kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí, nebo*
- d) výroba a prodej předmětů propagujících program a činnost příslušné strany a hnutí.*

Dále ZPS v § 17 odst. 4 jsou uvedeny příjmy strany, které tento zákon povoluje:

- a) příspěvek ze státního rozpočtu České republiky na úhradu volebních nákladů,*
- b) příspěvek ze státního rozpočtu České republiky na činnost strany a hnutí,*
- c) členské příspěvky,*

- d) *dary a dědictví,*
- e) *příjmy z pronájmu a prodeje movitého a nemovitého majetku,*
- f) *úroky z vkladů,*
- g) *příjmy vznikající z účasti na podnikání jiných právnických osob (viz výše)*
- h) *příjmy z pořádání tombol, kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí,*
- i) *půjčky a úvěry.*

Politické strany nemohou být vlastníky majetku, který je mimo území České republiky podle § 17 odst. 6 ZPS.

V ZPS § 19 je dále uvedeno, jaké dary a bezúplatná plnění strany nemohou přijat. Je-li strana obdarována darem nebo bezúplatným plněním, které je v rozporu s tímto zákonem, musí jej do 1. dubna vrátit dárci. Pokud tak nelze učinit, řídí se strana podle § 19a odst. 1 a 2.

Strana má dle ZPS § 20 odst. 1 nárok na příspěvek od státu na svou činnost, tzv. státní příspěvek. Státní příspěvek se skládá ze stálého příspěvku a příspěvku na mandát. Pro nárok na stálý příspěvek je nutné splnit následující podmínky:

1. předložit ve stanovené lhůtě úplnou výroční finanční zprávu (viz níže),
2. získat ve volbách do Poslanecké sněmovny alespoň 3 % hlasů.

V případě příspěvku na mandát musí být splněna pouze první z těchto podmínek. Blíže je problematika státního příspěvku popsána v § 20, 20a a 20b.

Činnost strany lze pozastavit soudním rozhodnutím, a to v případě, že strana koná v rozporu s § 1 až 5, § 6 odst. 5 a § 17 až 19. Strana poté činí pouze kroky, které vedou k napravení tohoto stavu. Pozastavení činnosti je dále popsáno v § 14 a 15.

2.4. Zánik a zrušení politických stran

Strany, u kterých nastala některá z následujících skutečností, nesmějí dále rozvíjet svoji činnost. Dle ZPS § 4 jsou to tyto skutečnosti:

- a) porušení ústavy či zákonů,
- b) úmyslné odstraňování demokratických základů států,
- c) stanovy strany jsou nedemokratické,
- d) orgány strany nejsou demokraticky ustanovené,

- e) strana usiluje o uchopení a držení moci takovým způsobem, jež znemožňuje ostatním stranám ucházet se o moc ústavními prostředky,
- f) cílem strany je potlačit rovnoprávnost občanů,
- g) činnost strany může mít za následek ohrožení mravnosti, veřejného pořádku nebo práv a svobod občanů.

Stranu lze zrušit dle ZPS § 13 odst. 1 těmito způsoby:

1. vlastním rozhodnutím strany – rozpuštění, sloučení s jinou stranou případně přeměna na občanské sdružení,
2. nepředložením výroční finanční zprávy Poslanecké sněmovně dle § 18 odst. 1 a 2 tohoto zákona,
3. soudním rozhodnutím o rozpuštění strany.

Další postup při zrušení strany je blíže popsán v § 13 odst. 2 až 7.

Dalším a posledním krokem je zánik strany. Za zánik strany je považován okamžik, v němž ministerstvo provede výmaz strany ze seznamu stran a hnutí. K tomu je nutno podat návrh na výmaz. Návrh na výmaz podává orgán strany k tomu příslušný, a to ve lhůtě 10 dnů od zrušení strany v případě, že strana byla zrušena bez likvidace. Likvidátor podá návrh ve stejné lhůtě, byla-li strana zrušena s likvidací. Probíhá-li proti straně trestní stíhání nebo je strana ve výkonu trestu, navrhovatel přiloží k návrhu na výmaz soudní povolení o zániku této strany.

Ministerstvo o této skutečnosti uvědomí Český statistický úřad a to nejpozději do 7 dnů od zániku strany.

2.5. Charakteristika vybraných politických stran v ČR

2.5.1. Občanská demokratická strana

Občanská demokratická strana (dále jen „ODS“) je stranou liberálně konzervativní¹, jež byla založena roku 1991. ODS je pravicovou stranou, která ve svém programu prosazuje svobodu jednotlivce, vládu práva a volný trh. Strana je zastáncem fungování liberální demokracie. Jako základ své politiky uvádí solidaritu, podnikavost, snižování byrokracie, nezatlučenou budoucnost, malý a bezpečný stát.

¹ Vláda více stran, podstatou jsou spravedlivé a svobodné volby a konkurenceschopnější politické procesy.

Struktura strany je tvořena místními, oblastními, regionálními sdruženími. Kongres strany je nejvyšším orgánem. Rozhoduje například o volbě předsedy, změně stanov, rozdělení finančních prostředků strany. Statutárním orgánem je výkonná rada složená z členů grémia, zástupců regionů, členy vlády a dalších. Výkonná rada mimo jiné schvaluje rozpočet strany a hospodaří s majetkem strany.

V roce 2012 měla ODS více než 25 200 členů (informace dostupná z www.mojeods.cz). Vývoj členů má klesající tendenci. Od roku 2010 klesl počet členů téměř o 5 000. Zastoupení ODS v Poslanecké sněmovně České republiky je tvořeno 20, 22 %. [12]

2.5.2. Česká strana sociálně demokratická

Česká strana sociálně demokratická (dále jen „ČSSD“) je, s rokem založení 1878, nejstarší politickou stranou v České republice. ČSSD je levicovou stranou, jež zakládá svou politiku na humanitně-demokratickém² úsilí.

ČSSD za své programové priority považuje především rozvoj demokracie, sociálního státu a ekonomiky, dále daňovou politiku na bázi progresivního zdanění a ochranu životního prostředí.

Struktura ČSSD je čtyřstupňová a je tvořena místními, okresními a krajskými organizacemi a ústředními orgány. Nejvyšším orgánem strany je Sjezd ČSSD. Dalším orgánem je Ústřední výkonný výbor, jenž řídí činnost ČSSD. Mimo jiné schvaluje roční rozpočet strany.

V roce 2012 strana ČSSD zaznamenala 23 613 členů. V porovnání s předchozím rokem 2011, ve kterém strana zaevidovala 24 396 členů, je to o necelý 800 členů méně (informace získané kontaktováním strany). Zastoupení ČSSD v Poslanecké sněmovně České republiky je tvořeno 22,08 %. [12]

2.5.3. TOP 09

TOP 09 je stranou demokratickou a konzervativní, jež vychází z křesťansko-židovské kultury. Strana byla založena roku 2009.

² ČSSD vyjadřuje tento pojem jako politické zřízení, jež je založeno na respektování svobod občanů a lidských práv, jakož o určitý řád svobody v určitých institucích a také jako službu veřejnosti.

Snahou strany je stabilita veřejných rozpočtů, nezvyšování veřejného dluhu, s čímž jsou spojeny vysoké úroky; kladení důrazu na zlepšování životního prostředí a snaha o zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů.

Struktura TOP 09 je čtyřstupňová. Skládá se z místní, okresní, regionální a celostátní úrovně. Vrcholným orgánem je celostátní sněm, jenž mimo jiné volí předsedu, schvaluje program strany a změnu stanov. Výkonným orgánem je Výkonný výbor, který schvaluje roční rozpočet strany.

TOP 09 za rok 2012 zaregistrovala více než 3 772 právoplatných členů. Předchozí rok 2011 to bylo 3 482. TOP 09 je v Poslanecké sněmovně České republiky zastoupena 16,70 %.

[12]

2.5.4. Komunistická strana Čech a Moravy

Komunistická strana Čech a Moravy (dále jen „KSČM“) je demokratickou levicovou politickou stranou. Historie strany začíná v roce 1994.

Za své programové priority klade KSČM socialismus, demokratickou společnost svobodných a rovnoprávných občanů, jenž je prosperující a spravedlivá. Také klade velký důraz na zachování a zlepšování životního prostředí.

Struktura: základní, okresní a krajské organizace, celostátní a ústřední orgány. Nejvyšším orgánem strany je sjezd strany. Ten mimo jiné volí předsedu strany, schvalují změny stanov, programové cíle. Výkonným orgánem je Ústřední výbor KSČM, který schvaluje rozpočty strany a kontroluje jejich plnění.

KSČM je stále největší stranou, co se do počtu členů týče. V roce 2011 zaznamenala téměř 57 000 členů. Následující rok 2012 o 3 000 méně, tedy 54 000 členů. Strana zdůvodňuje tento úbytek především přirozeným úbytkem (úmrtí) členů strany. KSČM je v Poslanecké sněmovně České republiky zastoupena 11,27 %. [12]

2.5.5. Věci veřejné

Věci veřejné jsou politickou stranou, jež zakládá svou politiku na přímé demokracii a spolupráci s občany. Byla založena roku 2001. Strana se považuje, nikoliv za pravici či levici, nýbrž za pravý střed.

Věci veřejné působí na úrovni republikové, krajské a místní. Nejvyšším orgánem je republiková konference. Statutárním orgánem je představenstvo strany, které mimo jiné hospodaří s majetkem strany a předkládá ke schválení roční rozpočet grémiu strany.

Za programový cíl strany lze uvést snahu o řízení věcí veřejných, jakož i sdružování občanů, kteří se chtějí na tomto řízení podílet. Dále je to snaha o zvýšení přímé demokracie či vytváření rovných příležitostí a podpora sociální odpovědnosti občanů i právnických osob.

Za rok 2012 zaznamenala strana 845 členů, což je o více než 100 členů méně, než v minulém roce 2011 (informace získané kontaktováním strany). Zastoupení Věcí veřejných v Poslanecké sněmovně ČR je tvořeno 10,88 %. [12]

Tab. 2.1 Přehled zvolených údajů vybraných politických stran v ČR.

Název politické strany - zkratka	Rok založení	Počet členů		Zastoupení v Poslanecké sněmovně	Počet poslanců v Poslanecké sněmovně
		2011	2012		
ODS	1991	27 523	25 245	20,22 %	53
ČSSD	1878	24 396	23 613	22,08 %	56
TOP 09	2009	3 482	3 772	16,70 %	41
KSČM	1994	57 000	54 000	11,27 %	26
VV	2001	950	845	10,88 %	24

Zdroj: Wikipedia.cz [12], webové stránky jednotlivých politických stran [11], webové stránky PS [10], vlastní zpracování.

3. Účetnictví politických stran

ZPS udává politickým stranám určité zásady a pravidla, kterými se musí řídit v procesu hospodaření (viz kapitola 2.3. a 2.4.). Tento zákon však neupravuje účetnictví politických stran. Pro tento účel se strany řídí dalšími předpisy.

3.1. Předpisy upravující účetnictví politických stran

Předpisy, které upravují účetnictví politických stran, jsou:

- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- České účetní standardy č. 401 až 414 pro účetní jednotky, které účtují podle Vyhlášky č. 504/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

3.1.1. Zákon o účetnictví

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZÚ“) je nejvyšší právní normou, která upravuje vedení účetnictví v České republice. Řídit se tímto zákonem při vedení účetnictví udává politickým stranám ZPS v § 17 odst. 5.

Politické strany jsou účetními jednotkami. Účetní jednotka je celek, který eviduje v účetnictví a v účetních výkazech informace, které se ho týkají. Tyto informace sleduje za účetní období. Účetním obdobím je dle § 3 odst. 2 nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců. Politické strany vedou podvojný účetnictví v plném rozsahu.

Účetní jednotky účtují o předmětu účetnictví. Dle § 2 je předmětem účetnictví:

- stav a pohyb majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv,
- dále náklady, výnosy a výsledek hospodaření.

Tyto skutečnosti (účetní případy) zachycuje účetní jednotka účetními doklady. Dle § 11 odst. 1 jsou účetní doklady průkazné účetní záznamy, které mají určité náležitosti.

ZÚ v § 4 odst. 8 udává účetním jednotkám při vedení účetnictví povinnost dodržovat směrnou účtovou osnovu, uspořádání a označování položek účetní závěrky, obsahové

vymezení závěrek, účetní metody a ostatní podmínky vedení účetnictví stanovené prováděcími právními předpisy.

Směrná účtová osnova je popsána v § 14. Dle tohoto § „*Směrná účtová osnova určuje uspořádání a označení účtových tříd, popřípadě účtových skupin nebo i syntetických účtů pro účtování o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření; toto uspořádání musí zajistit sestavení účetní závěrky.*“ Ve Vyhlášce č. 504/2002, Příloha č. 3 je uvedena směrná účtová osnova pro účetní jednotky, u kterých hlavní činností není podnikání (viz příloha č. 3 této bakalářské práce).

Účetní jednotky vedou účetnictví v peněžním vyjádření a v českém jazyce, což udává § 4 odst. 12 a 13. A to především z důvodu srovnatelnosti informací v různých položkách majetku za různá účetní období a za obdobné účetní jednotky.

Účetní jednotky se řídí účetními zásadami, které jsou zakotveny v § 7 a 8. Jednou ze základních zásad, kterou se účetní jednotky musí řídit, je podávat věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky. Ve smyslu § 8 odst. 1 jsou účetní jednotky povinny vést účetnictví správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a tak, aby zaručili trvalost účetních záznamů. Podrobněji je tato problematika popsána v dalších odstavcích § 8.

Účetní jednotka používá k vedení účetnictví účetní metody. Účetními metodami jsou například způsob oceňování majetku, postupy odepisování, tvorba a použití rezerv, způsob přepočtu na českou měnu. Ve smyslu § 7 odst. 3 o těchto metodách a způsobu jejich použití účetní jednotka informuje v příloze účetní závěrky. Účetní metody pro nevýdělečné organizace jsou dále popsány ve Vyhlášce č. 504/2002 Sb. (viz níže).

§ 13 stanovuje účetní knihy, které má účetní jednotka k vedení účetnictví používat. Zároveň udává v § 17 okamžiky, kdy dochází k jejich otevírání. Ve smyslu § 13 se jedná o:

- deník (uspořádání účetních zápisů z časového hlediska),
- hlavní knihu (uspořádání účetních zápisů z věcného hlediska),
- knihy analytických účtů (podrobněji rozvedené zápisy hlavní knihy),
- knihy podrozvahových účtů (zápisy, které se nezapisují v deníku či v hlavní knize).

V hlavní knize jsou uvedeny počáteční zůstatky účtů ke dni otevření knihy, souhrnné obraty strany Má dáti a Dal účtů a konečné zůstatky účtů ke dni uzavírání knihy resp. ke dni sestavení účetní závěrky.

3.1.2. Vyhláška č. 504/2002

Dalším právním předpisem, kterým se řídí politické strany je Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Vyhláška č. 504“). Vyhláška č. 504 nabyla účinnosti 1. ledna 2003 a je provádějícím předpisem k ZÚ.

Dle § 1 Vyhláška č. 504 upravuje:

- *rozsah a způsob sestavování účetní závěrky (viz níže),*
- *uspořádání, označování a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv v účetní závěrce (viz níže),*
- *uspořádání, označování a obsahové vymezení nákladů a výnosů a výsledku hospodaření v účetní závěrce (viz níže),*
- *uspořádání a obsahové vymezení vysvětlujících a doplňujících informací v příloze účetní závěrky (viz níže),*
- *směrnou účtovou osnovu,*
- *účetní metody,*
- *metodu přechodu z jednoduchého účetnictví na účetnictví.*

Účetní metody, kterými se řídí účetní jednotky, jsou uvedeny v § 32 až 42a této vyhlášky. Například se jedná o stanovení pořizovací ceny dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (§ 32), cenných papírů (§ 33), zásob (§ 33a), pohledávek (§ 33b), dále postup a tvorba opravných položek (§ 37), způsoby odpisování majetku (§ 38), postup a tvorba rezerv (§ 40), způsob zjištění kurzových rozdílů (§ 42).

3.1.3. České účetní standardy č. 401 až 414

Dalším právním předpisem, dle kterého se řídí politické strany, jsou České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle Vyhlášky č. 504/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání.

Jedná se o standardy:

- 401 – *Účty a zásady účtování na účtech,*
- 402 – *Otevírání a uzavírání účetních knih,*
- 403 – *Inventarizační rozdíly,*
- 404 – *Kurové rozdíly,*
- 405 – *Deriváty,*
- 406 – *Operace s cennými papíry a podíly,*
- 407 – *Opravné položky k pohledávkám, rezervy a pohledávky po lhůtě splatnosti,*
- 408 – *Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry,*
- 409 – *Dlouhodobý majetek,*
- 410 – *Zásoby,*
- 411 – *Zúčtovací vztahy,*
- 412 – *Náklady a výnosy,*
- 413 – *Vlastní zdroje a dlouhodobé závazky,*
- 414 – *Přechod z jednoduchého účetnictví na účetnictví.*

3.2. Účetní závěrka

Ve smyslu ZÚ § 4 odst. 4 musí účetní jednotky sestavovat účetní závěrku dle § 18 tohoto zákona. Účetní závěrka je nedílný celek, který je tvořen rozvahou, výkazem zisku a ztrát a přílohou. Účetní závěrka může také obsahovat informace o peněžních tocích.

Dle § 19 ZÚ je účetní závěrka sestavována jako *řádná*, jestliže ji účetní jednotka sestavuje k poslednímu dni účetního období. Je-li účetní závěrka sestavována, ve kterýkoliv jiný den účetního období, jedná se o účetní závěrku *mimořádnou*. Pokud určí zvláštní právní předpis účetní jednotce sestavit v průběhu účetního období účetní závěrku, dle § 19 odst. 3 nazýváme tuto *mezitímní* účetní závěrkou.

Účetní závěrku sestavují politické strany v plném rozsahu, jenž musí obsahovat výrok auditora dle ZÚ § 20 odst. 1 písm. e, dále pak dle ZPS § 18 odst. 1.

Účetní závěrka dle ZÚ § 18 odst. 2 musí obsahovat následující náležitosti:

- jméno a příjmení, obchodní firmu nebo název účetní jednotky, sídlo případně bydliště nebo místo podnikání,

- identifikační číslo (pokud je přiděleno),
- právní formu účetní jednotky,
- účel, za kterým byla zřízena případně předmět činnosti,
- okamžik sestavení účetní závěrky resp. rozvahový den,
- podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky.

Informace a účetní záznamy v účetní závěrece musí být platné a aktuální ke konci rozvahového dne. Podle § 19 odst. 6 ZÚ jsou účetní jednotky povinny uvádět v účetní závěrece informace spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzovat je z hlediska významnosti.

V § 19 odst. 7 ZÚ je uvedeno, že majetek a závazky se člení na dlouhodobý a krátkodobý. Pojem dlouhodobý v tomto odstavci znamená, že doba použitelnosti či splatnosti je delší než 1 rok. Naopak pojem krátkodobý vyjadřuje dobu použitelnosti či splatnosti do 1 roku.

Před zahájením sestavení účetní závěrky je nutné provést určité práce. Cílem těchto prací je především připravit výstupní účetní informace takovým způsobem, aby zobrazovaly účetní jednotku a její hospodaření pravdivě, úplně a správně. Tyto práce zahrnují:

- doúčtování běžných účetních zápisů,
- inventarizaci – fyzicky resp. dokladově zjistit stav majetku a závazků a porovnat jej s reálným stavem v účetnictví (podrobnější vysvětlení problematiky inventarizace v ZÚ § 29),
- zaúčtování inventarizačních rozdílů, kurzových rozdílů, dohadných položek, opravných položek k pohledávkám, odpisy pohledávek, zásob na cestě a nevyfakturovaných dodávek, tvory a zúčtování rezerv,
- ocenění majetku a závazků reálnou hodnotou k rozvahovému dni,
- zaúčtování časového rozlišení nákladů a výnosů,
- zjištění daňového základu (transformace výsledku hospodaření na daňový základ)
- výpočet a zúčtování daně z příjmů.

Při sestavování mezitímní účetní závěrky se neuzavřou účetní knihy, pouze se provede inventarizace k vyjádření ocenění podle § 25 odst. 3 ZÚ. Dále se postupuje obdobně jako u předchozích dvou druhů účetních závěrek.

Dle Vyhlášky č. 504 § 4 odst. 3 jsou finanční výkazy v účetní závěrce sestavovány a vykazovány v peněžních jednotkách české měny, jednotlivé položky pak v tisících Kč.

3.2.1. Rozvaha

Rozvaha je neodmyslitelným finančním výkazem účetní závěrky. Podává přehled o majetku účetní jednotky na straně aktiv a zdrojů jeho krytí na straně pasiv k určitému datu. Součet strany aktiv a součet strany pasiv se vždy musí rovnat, což představuje základní bilanční rovnici. Rozvaha vychází z informací z účetnictví účetní jednotky. Okamžik (datum), ke kterému se rozvaha sestavuje, musí být uveden na začátku rozvahy.

Rozvaha by měla plnit určité funkce, jimiž jsou:

- přehledné uspořádání a vyjádření majetku podniku a zdrojů jeho krytí,
- podat základ pro zhodnocení finanční situace podniku,
- umožnit zjištění výsledku hospodaření.

Tab. 3.1 Struktura rozvahy pro nevýdělečné organizace

AKTIVA	PASIVA
Dlouhodobý majetek: <ul style="list-style-type: none">- dlouhodobý nehmotný majetek,- dlouhodobý hmotný majetek,- dlouhodobý finanční majetek,- oprávky k dlouhodobému majetku.	Vlastní zdroje: <ul style="list-style-type: none">- jmění,- výsledek hospodaření.
Oběžná aktiva: <ul style="list-style-type: none">- zásoby,- pohledávky,- krátkodobý finanční majetek,- jiná aktiva.	Cizí zdroje: <ul style="list-style-type: none">- rezervy,- dlouhodobé závazky,- krátkodobé závazky,- vlastní dluhopisy,- jiná pasiva.

Zdroj: Vyhláška č. 504/2002 (příloha č. 1 této bakalářské práce).

Výše uvedená rozvaha je vyobrazena horizontálně v tzv. T-formě. Aktiva jsou zobrazena v jednom sloupci a pasiva ve sloupci druhém. Toto zobrazení rozvahy lze považovat za základní.

V účetní závěrce je rozvaha sestavena ve vertikální formě. Jednotlivé položky aktiv a pasiv jsou děleny do specifitějších částí. Struktura rozvahy pro sestavení účetní závěrky je popsána ve Vyhlášce č. 504, Příloha č. 1 (viz příloha č. 1 této bakalářské práce). V položkách rozvahy jsou uváděny počáteční a konečné zůstatky syntetických účtů. Počáteční zůstatky jsou platné k prvnímu dni účetního období a konečné zůstatky k rozvahovému dni, tedy poslednímu dni účetního období. Tyto zůstatky mohou být kladné nebo záporné. Další pokyny pro vykazování položek rozvahy v účetní závěrce jsou uvedeny v § 5 Vyhlášky č. 504.

3.2.2. Výkaz zisků a ztrát

Výkaz zisků a ztrát (dále jen „VZZ“) je další nepostradatelnou částí účetní závěrky. Podává informace o nákladech a výnosech účetní jednotky, z kterých plyne výsledek hospodaření za účetní období.

Z účetního hlediska představují *náklady* spotřebování ekonomických zdrojů, jenž je spojeno se současným nebo budoucím výdejem peněz, a to za určité časové období. *Výnosy* představují peněžní prostředky, které účetní jednotka získala ze své činnosti za určité časové období, bez ohledu na to, zda došlo k jejich inkasu. Rozdílem mezi výnosy a náklady je *výsledek hospodaření*. Lze dosáhnout kladného nebo záporného výsledku. Pak hovoříme o zisku či ztrátě.

Pro účely účetní závěrky dle Vyhlášky č. 504 § 6 se položky nákladů a výnosů ve VZZ dělí na hlavní činnost, hospodářskou činnost:

- hlavní činnost je ta, pro kterou byla účetní jednotka zřízena a je vymezena právním předpisem (ZPS),
- hospodářská činnost představuje doplňkovou nebo vedlejší činnost příp. podnikatelskou činnost, která podléhá zdanění podle zákona o daních z příjmů.

Dle § 6 Vyhlášky č. 504 se hospodářský výsledek před i po zdanění zjišťuje zvlášť za obě činnosti. Dílčí výsledky hospodaření za účetní jednotku se sumarizují. Výsledek hospodaření účetní jednotky se pak dále rozděluje podle stanov účetní jednotky, podle vlastních předpisů o hospodaření, případně předpisů vyšších orgánů. V případě zisku se jedná o přiděl do vlastního jmění, přiděl do rezervního fondu, atp. Zbylý nerozdělený zisk se převede na účet nerozděleného zisku minulých let. V případě ztráty může dojít k vyrovnání z vlastního jmění, případně fondů. Zbylá nevyrovnaná ztráta se převede na účet neuhrazené ztráty minulých let.

Strukturu označení a uspořádání nákladů a výnosů ve VZZ udává Vyhláška č. 504, Příloha č. 2.

3.2.3. Příloha k účetní závěrce

Poslední v mnoha případech nejdelší částí účetní závěrky je příloha k účetní závěrce (dále jen „příloha k ÚZ“). Slouží především k vysvětlení a doplnění informací uvedených v předchozích dvou částech (rozvahy a VZZ).

V příloze k ÚZ jsou tedy uváděny:

- obecné údaje o účetní jednotce, například vznik, organizační struktura, statutární orgán,
- účetní metody a zásady, kterými se daná účetní jednotka řídí,
- účetní pravidla a postupy, které účetní jednotka využívá při účtování o svém majetku a závazcích,
- doplňující informace k rozvaze a VZZ,
- informace o zaměstnancích.

Dle § 19 odst. 5 ZÚ jsou účetní jednotky povinny uvést v příloze k ÚZ dále:

- *skutečnosti, které poskytují další informace o podmínkách či situacích, které existovaly ke konci rozvahového dne,*
- *skutečnosti, které jako nejisté podmínky či situace existovaly ke konci rozvahového dne, a jejichž důsledky mění významným způsobem pohled na finanční situaci účetní jednotky.*

3.2.4. Výroční finanční zpráva

Každoročně jsou politické strany povinny k 1. dubnu předkládat Poslanecké sněmovně výroční finanční zprávu. Dle ZPS § 18 odst. 1 musí výroční finanční zpráva obsahovat:

- a) *roční účetní výkazy podle zvláštních předpisů (zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů)*
- b) *zprávu auditora o ověření roční účetní závěrky s výrokem bez výhrad (viz níže)*
- c) *přehled o celkových příjmech v členění dle tohoto zákona § 17 odst. 4 a o výdajích v členění na provozní a mzdové výdaje, výdaje na daně a poplatky a výdaje na volby,*

- d) přehled o darech a dárcích s uvedením výše peněžitého daru, jména, příjmení, data narození a adres místa pobytu dárce, je-li dárce právnická osoba, uveďte se její obchodní firma nebo název, sídlo a identifikační číslo osoby,*
- e) přehled o hodnotě majetku získaného dědictvím, pokud hodnota takto získaného majetku přesahuje 100 000 Kč, uveďte se zůstavitel,*
- f) přehled o členech, jejichž celkový členský příspěvek za rok je vyšší než 50 000 Kč s uvedením výše tohoto příspěvku, jejich jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu.*

Do výroční finanční zprávy (kromě § 18 odst. 1 ZSP) politické strany dále zahrnují výše uvedené výkazy – rozvaha, VZZ a přílohu.

Výroční finanční zprávu odevzdávají politické strany v předepsané formě, kterou stanovilo Ministerstvo financí ve vyhlášce č. 273/2005 Sb. Ministerstva financí o vzoru formuláře pro předkládání výroční finanční zprávy politickými stranami a politickými hnutími Poslanecké sněmovně a vyhlášce č. 40/2010 Sb. Ministerstva financí, kterou se mění vyhláška č. 273/2005 Sb. o vzoru formuláře pro předkládání výroční finanční zprávy politickými stranami a politickými hnutími Poslanecké sněmovně. (Viz příloha č. 4 této bakalářské práce.)

Ve smyslu ZPS § 18 odst. 6 je výroční finanční zpráva veřejný dokument, do něhož lze nahlédnout, pořizovat kopie a opisy v Kanceláři Poslanecké sněmovny. Ve skutečnosti některé politické strany zveřejňují své výroční zprávy na webových stránkách, například TOP09 a ODS. Ostatní jsou k dispozici pouze v Parlamentní knihovně a to jen k nahlédnutí, případně pořízení opisu.

Vybrané politické strany zpravidla splňují zákonem vymezené náležitosti výročních finančních zpráv. Zprávy jsou přehledné (např. ODS a TOP 09). Naopak některé jsou nestrukturované a nepřehledné (např. KSČM a VV).

V přílohách k účetním závěrkám strany uvádějí důležité informace, např. o svých zaměstnancích, podílech v obchodních společnostech (viz Tab. 3.2), použitých účetních metodách, úvěrech a půjčkách, soudních sporech s občany a jinými společnostmi.

Jak již bylo uvedeno, politické strany nemohou podnikat na vlastní jméno. Mohou pouze zakládat obchodní společnosti nebo se mohou podílet na podnikání jiných obchodních společností. Přehled účastí vybraných politických stran zobrazuje Tab. 3.2 (viz níže).

Tab. 3.2 Účasti vybraných politických stran ve společnostech.

Politická strana	Účast v obchodní společnosti	Předmět činnosti společnosti
ODS	ODS Publishing s.r.o.	Internetový prodej propagačních předmětů ODS.
ČSSD	Cíl a.s.	Výroba a vydávání knih, časopisů a jiných tiskovin, grafika.
TOP09	Strana neuvádí žádné podíly.	
KSČM	Futura a.s., Stavební družstvo KRUŠNOHOR.	Vydavatel deníku Haló noviny, prodej knih, poskytování služeb v oblasti typografie. Správa nebytových jednotek a garáží.
VV	Strana neuvádí žádné podíly.	

Zdroj: Výroční finanční zprávy [6], vlastní zpracování.

3.2.5. Zjištění výsledku hospodaření a daňové povinnosti politických stran

Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „ZDP“) jsou politické strany poplatníky daně z příjmů § 18 odst. 3, v němž jsou uvedeni poplatníci, kteří nebyli založeni za účelem podnikání.

Ve smyslu ZDP § 18 odst. 3 jsou předmětem daně příjmy z reklam, příjmy z členských příspěvků a příjmy z nájemného s výjimkou pronájmu a prodeje státního majetku. V ZDP § 18 odst. 4 jsou uvedeny příjmy, které dani z příjmů **nepodléhají**. Jsou to příjmy:

- z činností, které vyplývají z jejich poslání,
- z dotací, příspěvků na provoz a jiných podpor ze státních, krajských a obecních rozpočtů,
- z úroků z vkladů na běžném účtu.

Při stanovení daně z příjmů nevstupují do základu daně položky, jež jsou od daně osvobozeny. Dle ZDP § 19 odst. 1 jsou to členské příspěvky dle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin. Základ daně lze snížit o položky odpisů dle ZDP § 26.

Dále si mohou politické strany snížit základ daně až o 30 % základu daně, maximálně však o 1 000 000 Kč při splnění podmínek uvedených v ZDP. Podrobněji je tato problematika popsána v ZDP § 20 odst. 7. Politické strany jsou povinny zvýšit základ daně, a to o nedaňové náklady. Tyto jsou popsány v ZDP § 23 odst. 3a.

Daň z příjmů politických stran za rok 2010 i 2011 činila stejně jako u ostatních PO 19 %.

3.3. Audit účetní závěrky

Audit znamená úřední přezkoumání a zhodnocení dokumentů nezávislou osobou. Cílem je vyjádřit názor na účetní závěrku auditorem.

3.3.1. Obecné principy

Audit účetní závěrky upravuje zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech (dále jen „ZA“). Auditorskou činností je pak podle ZA § 2 písm. b přezkoumání hospodaření, ověřování účetních záznamů a ověřování jiných ekonomických informací.

Audit se zaměřuje zejména na to, zda:

- informace v účetní závěrce o stavu majetku a závazků, jmění, finanční situaci a výsledku hospodaření organizace jsou zobrazeny věrně,
- vedení účetnictví je úplné, průkazné, správné a v souladu s platnými předpisy a doporučeními,
- důležité hospodářské operace provedené účetní jednotkou v průběhu daného účetního období byly řádně zachyceny a prezentovány,
- finanční výkazy zobrazují informace dle platných pravidel, jsou kompletní, správné a předložené v předepsaném formátu,
- výroční zpráva splňuje všechny zákonem stanovené náležitosti

Účetní jednotky určí auditora dle § 17 ZA. Ve smyslu ZA § 2 může být auditorem fyzická osoba (*statutární auditor*) nebo právnická osoba (*auditorská společnost*), která vlastní oprávnění k provádění auditorské činnosti. Toto oprávnění vydává Komora auditorů České republiky (dále jen „Komora“).

Ověření účetní závěrky auditorem představuje zvýšení věrohodnosti účetní závěrky pro její uživatele, např. veřejnost. Význam auditu je nezávislé posouzení účetní závěrky, čímž vzniká určitá jistota pro uživatele, že údaje ve finančních výkazech organizace nezkresluje.

Dle § 14 ZA musí být auditor nezávislý na auditované osobě a nesmí se podílet na jejím rozhodování. Mezi auditorem a auditovanou osobou nesmí být finanční, obchodní, pracovněprávní ani jiný vztah, který by mohl ohrozit nezávislost auditora. Tento vztah nesmí být příjmy ani nepřímý. Existuje-li takový vztah, auditor povinný audit neprovede.

Zákon stanovuje, které účetní jednotky mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Tyto účetní jednotky jsou při auditorské činnosti nazývány auditované osoby. Politické strany musí mít v účetní závěrce zprávu auditora podle ZPS v § 18 odst. 1b.

Předmětem auditu politických stran, jak uvedla Náhlovská [8], je:

- *ověření účetní závěrky,*
- *ověření výroční zprávy,*
- *plnění povinností vyplývajících ze ZPS,*
- *dodržování zásady přiměřenosti jednotlivých nákladových a výnosových položek,*
- *dodržování pravidel pro účelné vynaložení peněžních prostředků,*
- *správnost zobrazení prostředků přidělených politické straně či hnutí ze státního rozpočtu a jejich použití,*
- *úplnost rozpisu darů a dárců ve vazbě na účetnictví,*
- *doložení darů nad hranici stanovenou ZPS darovací poukázkou,*
- *dodržování rozsahu podnikání v souladu se zákonem a stanovami,*
- *dodržování zásad vlastnictví majetku,*
- *oddělené vedení nákladů a výnosů za hlavní činnost a za doplňkové činnosti,*
- *dodržování zásad při zadávání veřejných zakázek.*

Auditor se při provádění své činnosti zaměřuje na srovnání skutečných a rozpočtových příjmů a výdajů. Dále testuje správné použití a vhodné zvolení metod při sestavování rozpočtů, a to s ohledem na činnosti, jež jsou specifické pro danou organizaci. Toto vykoná po přezkoumání všech činností organizace. Auditor by se měl zaměřit zejména na ty položky rozpočtu, u nichž se významně liší předem stanovená a skutečná hodnota položky rozvahy.

3.3.2. Práva a povinnosti auditora

Auditor se při provádění své činnosti řídí mezinárodními auditorskými standardy a auditorskými standardy vydanými Komorou. Povinnost řídit se těmito standardy je uvedena v

§ 18 a 21 ZA. Uvedené standardy popisují postup při činnosti auditora. Auditor se dále dle ZA § 13 řídí etickým kodexem. Ten stanovuje zejména dodržování zásad bezúhonnosti, nezávislosti, nestrannosti, odborné způsobilosti a příslušné péče. Dalším předpisem, který je auditor povinen dodržovat dle § 21 odst. 1 jsou vnitřní předpisy Komory. Volební řád sněmu, dozorčí řád, kárný řád a další řády jsou popsány právě ve vnitřních přepisech Komory.

V § 21 odst. 1 jsou uvedeny další povinnosti auditora:

- auditor nesmí nařizovat změny a opravy záznamů vykázaných účetní jednotkou,
- auditor je povinen platit příspěvek na činnost Komory,
- auditor spolupracuje s Radou při výkonu veřejného dohledu nad auditem.

Auditor má právo si vyžádat od účetní jednotky veškeré dokumenty, které potřebuje k výkonu řádné auditorské činnosti. Účetní jednotka je povinna poskytnout patřičnou součinnost a vysvětlit auditorovi informace potřebné k jeho činnosti. Toto udává § 21 odst. 2. Dále má auditor právo vyžádat si odměnu za provedenou činnost.

Dle ZA § 23 odst. 1 nesmí auditor provozovat jinou výdělečnou činnost, jež má znaky podnikání. Může však provozovat například vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární či uměleckou činnost. Další činnosti, které nejsou v rozporu se zákonem, jsou uvedeny v ZA § 23 odst. 2.

Ve smyslu § 15 ZA, pokud ZA nebo jiný právní předpis neurčí jinak, se k osobě auditora váže povinnost mlčenlivosti o skutečnostech, které nejsou veřejné o auditované osobě případně dalších účetních jednotkách, kterých se tyto skutečnosti týkají. Auditor může poskytnout tyto informace jen dle ZA § 15 odst. 4.

3.3.3. Zpráva auditora

Auditor, na základě zjištěných informací, sepíše o provedené auditorské činnosti zprávu auditora. Ve zprávě formuluje auditor svůj názor, zda údaje v účetní závěrce a výroční zprávě za sledované období splňují podmínky věrného a poctivého zobrazení účetnictví a zda jsou tyto informace úplné, průkazné a správné dle právních předpisů.

Zpráva auditora má určité náležitosti, které jsou uvedeny v § 20, jimiž jsou:

1. úvod, v němž je uvedeno jméno, příjmení, místo pobytu případně místo podnikání, obchodní firma nebo název a sídlo účetní jednotky, identifikační číslo, je-li účetní

- jednotce přiděleno a právní forma účetní jednotky, dále uvede označení účetní závěrky, období, k němuž je zhotovena a období, za které byla sestavena,
2. rozsah auditu a odkaz na standardy, podle kterých byl audit proveden,
 3. výrok auditora, jenž vyslovuje jasný názor auditora, zda v účetnictví účetní jednotky je poctivě a věrně zobrazován předmět její činnosti; výrok auditora může být:
 - a. bez výhrad – v případě, že je auditor přesvědčen o shodě mezi realitou a údaji vykazovanými v účetnictví, přičemž účetnictví je vykazováno v souladu s právními předpisy,
 - b. s výhradou – auditor nesouhlasí s údaji v účetnictví případně v účetní závěrce nebo je ve své činnosti omezen, avšak tyto skutečnosti nejsou příliš významné,
 - c. záporný – auditor vyslovuje nesouhlas s údaji v účetnictví, jež mohou významně ovlivnit účetní závěrku,
 - d. odmítnutí vydat výrok – auditor je ve své činnosti omezen do takové míry, že nemůže provést svou činnost řádně, nemůže tedy vyjádřit svůj názor,
 4. uvedení skutečností, které auditor považuje za důležité, zejména ty skutečnosti, jež by mohly mít vliv na předčasné ukončení činnosti účetní jednotky plynoucí z její finanční situace.

Dle § 20 odst. 3 dále auditor ve zprávě uvede, je-li:

- auditorem statutárním své jméno a příjmení, číslo auditorského oprávnění, datum vyhotovení a podpis,
- auditorskou společností obchodní firmu, sídlo, číslo auditorského oprávnění, jména a příjmení statutárních auditorů, kteří vypracovávají zprávu jejím jménem, čísla jejich auditorských oprávnění, podpisy a datum vyhotovení.

Auditor projedná zprávu s auditovanou osobou. Poznámky této osoby ve smyslu § 20 odst. 4 je auditor povinen písemně vyřídit.

Při provádění auditorské činnosti u politických stran, postupovali auditoři dle auditorské směrnice č. 55. Tato však pozbyla účinnosti k 31. 10. 2006. Nyní postupují dle Metodické pomůcky pro audit nevýdělečných organizací, v níž auditoři naleznou legislativní rámec pro svou činnost, upozornění na důležité paragrafy a také příklad zprávy auditora o ověření účetní závěrky. [7]

4. Analýza hospodaření vybraných politických stran

Existují různé finanční analýzy, které napomáhají odhalit finanční zdraví organizace. Finanční analýzy jsou především zaměřeny na podnikovou sféru. Pro vyjádření hospodářské situace organizace, která spadá pod neziskový sektor, se tyto analýzy upravují.

4.1. Vybrané ukazatele finanční analýzy – úprava pro neziskový sektor

Mezi základní ukazatele finanční analýzy se řadí:

- ukazatele likvidity,
- ukazatele autarkie,
- ukazatele financování.

4.1.1. Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity vyjadřují solventnost dané organizace. Jinými slovy schopnost organizace splácet své závazky. Existují tři základní typy likvidity – běžná, pohotová a okamžitá likvidita. [3]

a) Běžná a pohotová likvidita

Běžná likvidita vyjadřuje podíl mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky. Za oběžná aktiva se považují zejména pohledávky, zásoby, peněžní prostředky v pokladně a na bankovních účtech. Ukazatel vyjadřuje, do jaké míry je organizace schopna splatit své závazky přeměnou oběžných aktiv na finanční prostředky. Pohotová likvidita je velmi podobná běžné, avšak v čitateli se do oběžných aktiv nezahrnují zásoby. Politické strany nepříliš často nakupují zásoby, proto nebude pohotová likvidita ve výpočtech zahrnuta. Hodnota by se měla pohybovat pod 1.

$$\text{běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (4.1)$$

b) Okamžitá likvidita

Dalším ukazatelem likvidity je okamžitá likvidita. Ukazatel vyjadřuje vztah mezi peněžními prostředky a krátkodobými závazky. Ukazatel vyjadřuje, do jaké míry jsou

krátkodobé závazky organizace kryty peněžními prostředky. Doporučená hodnota se pohybuje kolem 0,2.

$$\text{okamžitá likvidita} = \frac{\text{peněžní prostředky}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (4.2)$$

Hodnoty ukazatelů likvidity lze také vyjádřit v %, vynásobíme-li výslednou hodnotu 100. Výsledné hodnoty pak vyjadřují, jakou částí pokrývá hodnota v čitateli krátkodobé závazky.

4.1.2. Ukazatele autarkie

Ukazatele finanční autarkie vyjadřují, do jaké míry je organizace finančně soběstačná. Jedná se o upravený ukazatel rentability³. Definována je autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů a celková autarkie na bázi příjmů a výdajů. [3]

a) Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

Ukazatel vyjadřuje poměr mezi náklady a výnosy v procentním vyjádření. Do výpočtu se zahrnují pouze údaje týkající se hlavní činnosti. Výsledek je hodnocen pozitivně, je-li roven 100 %. Je-li hodnota vyšší, znamená to, že by organizace mohla získané prostředky využít lépe. V opačném případě se snažit například o snížení nákladů respektive zvýšení výnosů.

$$\text{autarkie hl. č.} = \frac{\text{výnosy hl. č.}}{\text{náklady hl. č.}} \cdot 100 \quad (4.3)$$

b) Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů

Celková autarkie vychází z údajů v peněžním toku (cash flow) organizace. Vyjadřuje podíl mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji. Výpočet i výsledek je obdobný jako u autarkie na bázi výnosů a nákladů.

$$\text{celková autarkie} = \frac{\text{celkové příjmy}}{\text{celkové výdaje}} \cdot 100 \quad (4.4)$$

³ Rentabilita vyjadřuje schopnost podniku dosahovat zisku. Jestliže nejsou politické strany založeny za účelem zisku, je neadekvátní zahrnovat rentabilitu do této práce.

4.1.3. Ukazatele financování

Stabilitu organizace a její zadluženost lze definovat pomocí ukazatelů financování. Vyhodnocují, z jaké části je organizace financována z cizích zdrojů, případně jaká část je financována z vlastních zdrojů. Mezi ukazatele financování lze řadit finanční nezávislost (někdy také finanční stabilita) a celkovou zadluženost. [3]

a) Finanční nezávislost

Základním ukazatelem vyjadřujícím finanční stabilitu organizace je míra finanční nezávislosti. Představuje podíl vlastního jmění na celkových aktivech, tedy majetku organizace. Zde neexistuje doporučená hodnota. Ukazatel lze interpretovat: čím vyšší je hodnota ukazatele, tím lepší je finanční stabilita organizace a naopak.

$$\text{finanční nezávislost} = \frac{\text{vlastní zdroje}}{\text{celková aktiva}} \quad (4.5)$$

b) Celková zadluženost

Finanční stabilita organizace je dána strukturou zdrojů financování. Ukazatel celkové zadluženosti hodnotí, jaká část aktiv je kryta cizím kapitálem. Zbylá část do 100 % je kryta vlastními zdroji. Čím nižší je hodnota celkové zadluženosti, tím je organizace méně závislá na cizím kapitálu a naopak.

$$\text{celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}} \cdot 100 \quad (4.6)$$

4.2. Analýzy hospodaření vybraných politických stran

Nutnost zmínit, že v roce 2010 se konaly volby do Poslanecké sněmovny, je významná. Všechny vybrané politické strany získaly v roce 2010 ze SR kromě příspěvku na činnost také příspěvek na úhradu volebních nákladů. Příspěvek byl vyplácen za výsledky voleb do PS v souladu se **zákonem č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů**. [9]

Ukazatele finanční analýzy, jež jsou popsány v podkapitole 4.1, jsou charakteristické pro vyjádření finanční situace organizace neziskového sektoru. Jak již bylo uvedeno, podobné ukazatele se používají také pro formulování finanční situace sektoru podnikového. Pro

neziskový sektor jsou upraveny vzorce pro výpočty. Výsledné hodnoty se mohou od podnikových lišit, aniž by vyjadřovali negativní situaci dané organizace. Hospodaření i financování politických stran je odlišné od běžných neziskových organizací. Proto budou výsledné hodnoty posuzovány a interpretovány ve vazbě na výsledky jednotlivých politických stran.

Vždy v první části podkapitoly budou analyzovány obě období, v dalších částech budou brány v úvahu jen údaje z roku 2011. Z důvodů konání voleb v roce 2010 by mohly být výsledné hodnoty některých ukazatelů v tomto roce zkreslené.

4.2.1. Analýza hospodaření ODS

a) Struktura příjmů strany ODS v letech 2010 a 2011

Tab. 4.1 Přehled příjmů ODS v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)

Zdroj příjmu		2010	2011	
CIZÍ	Příspěvky (dary) a dědictví	232 910	93 387	20,5 %
	Dotace ze SR:			
	- na činnost	152 783	124 190	28 %
	- na volby do PS	105 779	0	
	Půjčky a úvěry	80 355	53 127	12 %
	Celkem	562 807	270 704	60,5 %
VLASTNÍ	Členské příspěvky	15 802	14 575	3 %
	Vlastní činnost:			
	- tržby za služby	24 831	20 425	36 %
	- tržby z prodeje DM	335	139 348	
	Ostatní příjmy ⁴	2 842	2 066	0,5 %
	Celkem	43 810	176 414	39,5 %

Zdroj: Výroční finanční zpráva ODS [6], www.mfcr.cz [9], vlastní zpracování.

V roce 2010 politická strana ODS přijala 562 mil. Kč na provozování činnosti, na úhradu volebních nákladů a jako příspěvky od FO a PO ve formě darů. Největší část tvořili příjmy ze SR, které převyšovala dary od FO a PO o 25 mil. Kč. Tyto částky jsou velmi významné, jelikož strana vykázala celkové náklady ve výši 752 mil. Kč za rok 2010. Pro srovnání pouze

⁴ Ostatní příjmy zahrnují úroky z vkladů, příjmy z pořádání tombol, kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí.

výdaje na volby činily 541 mil. Kč. Ze své činnosti, což představují především služby a členské příspěvky strana zaznamenala 43 mil. Kč. Ke konci období strana vykázala ztrátu ve výši 222 mil. Kč. Tu pokryla nerozděleným ziskem z minulých let. Zůstatek na tomto účtu k poslednímu dni účetního období zůstal kladný.

V následujícím roce je situaci poměrně odlišná. Strana získala na svou činnost ze SR 124 mil. Kč a příspěvky ve formě darů od FO a PO za 93 mil. Kč. Obě částky jsou nižší, než byly v předchozím roce. Zároveň se snížily příjmy z úvěrů a půjček z 80 mil. Kč na 53 mil. Kč. Opačnou změnu můžeme vidět v příjmech z vlastní činnosti, jež byly 4krát vyšší než v předchozím roce, tedy 176 mil. Kč. To bylo především způsobeno prodejem majetku strany.

b) Struktura výnosů a celkové náklady strany ODS v roce 2011

Tab. 4.2 Jednotlivé složky výnosů a celkové náklady strany ODS v roce 2011 (v tis. Kč)

VÝNOSY	Dotace ze SR	Příspěvky a dary	Ostatní výnosy	NÁKLADY	Celkem
	124 190	107 789	160 998		241 121
		268 787			
	392 977				

Zdroj: Výroční finanční zpráva ODS za rok 2011 [9], vlastní zpracování.

Celkové **výnosy** v roce 2011 činily **393 mil. Kč**, celkové **náklady** činily **241 mil. Kč**. Strana dosáhla v roce 2011 **zisku ve výši 152 mil Kč** před zdaněním. V Tab. 4.2 je zobrazeno, z jakých položek se především skládaly výnosy, jež pokryly náklady. Jsou to dotace ze SR, členské příspěvky a dary od FO a PO. Strana dosáhla poměrně vysokého zisku. Součtem výnosových položek příspěvky a dary s ostatními výnosy (nezahrnutím položky dotace ze SR) vznikne hodnota 269 mil. Kč. Srovnáním s celkovými náklady 241 mil. Kč je hodnota výnosů vyšší. Závěr: strana byla schopna v roce 2011 pokrýt celkové náklady výnosy, které nezahrnovaly žádné dotační prostředky ze SR.

c) Aplikace ukazatelů finanční analýzy

Tab. 4.3 Ukazatele finanční analýzy strany ODS za rok 2011

Likvidita		Autarkie (v %)		Financování (v %)	
Běžná	Okamžitá	Z hlavní činnosti	Celková	Nezávislost	Zadluženost
0,72	0,42	165	142	2	98

Zdroj: Výroční finanční zpráva ODS za rok 2011 [9], vlastní zpracování.

Běžná likvidita v hodnotě 0,72 vypovídá o tom, že je strana schopna splatit 72 % krátkodobých závazků, jestliže promění oběžná aktiva v peněžní prostředky. V případě ODS oběžná aktiva zahrnují pohledávky za odběrateli, poskytnuté provozní zálohy a jiné pohledávky. Nejvyšší položku však tvoří účty v bankách, které tvoří téměř polovinu z celkových oběžných aktiv. To je také příčinou poměrně vyšší hodnoty ukazatele okamžité likvidity. Hodnota dosahuje 0,42. Znamená to, že strana ODS byla schopna okamžitě splatit 42 % krátkodobých závazků. Což nemusí být vždy žádoucí. Strana měla volné peněžní prostředky, které mohla využít jiným způsobem, například investováním nebo úhradou některých závazků.

Výslednou hodnotu autarkie na bázi výnosů a nákladů z hlavní činnosti lze formulovat pozitivně z toho důvodu, že náklady z hlavní činnosti jsou zcela kryty výnosy z hlavní činnosti. Zároveň je ale hodnota velmi vysoká. Bylo nutno zjistit příčinu. Například zda by nebylo lepší dotační prostředky využít jinde. Celkovou autarkii lze hodnotit obdobně. Celkové výdaje byly plně kryty celkovými příjmy. Hodnota je však opět vysoká a znovu se měla hledat příčina. V případě ODS bylo příčinou pravděpodobně nevyužití dočasně volných peněžních prostředků.

Finanční stabilita politické strany ODS v roce 2011 nebyla příznivá. Pouhé 2 % celkových aktiv jsou kryty vlastním jměním strany. Zbylá část spadá k cizím zdrojům financování. Nejvyšší položky cizího kapitálu tvoří účet dodavatelů a jiných závazků. Tyto účty představují krátkodobé závazky. Z ukazatele okamžitá likvidita vyplynulo, že strana má volné peněžní prostředky. Doporučením by tedy mohlo být následující: úhrada části krátkodobých závazků volnými peněžními prostředky s následným snížením celkové zadluženosti strany.

4.2.2. Analýza hospodaření ČSSD

a) Struktura příjmů strany ČSSD v letech 2010 a 2011

Tab. 4.4 Přehled příjmů ČSSD v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)

Zdroj příjmu		2010	2011	
CIZÍ	Příspěvky (dary) a dědictví	65 883	36 580	10 %
	Dotace ze SR:			
	- na činnost	169 075	162 689	44,5 %
	- na volby do PS	115 526	0	
	Půjčky a úvěry	325 000	112 000	31 %
	Celkem	675 484	311 269	85,5 %
VLASTNÍ	Členské příspěvky	23 284	19 525	5 %
	Vlastní činnost:			
	- tržby za služby a materiál	15 031	14 909	9,4 %
	- prodej a nájem DM	18 751	19 587	
	Ostatní příjmy	670	520	0,1 %
	Celkem	57 736	54 541	14,5 %

Zdroj: Výroční finanční zprávy ČSSD [6], www.mfcr.cz [9], vlastní zpracování.

Strana ČSSD v roce 2010 získala ze SR 284 mil. Kč, což je nejvíce za rok 2010 ze všech politických stran v ČR. Rozdíly v příspěvcích ze SR jsou způsobeny zastoupením jednotlivých politických stran v Poslanecké sněmovně. Dary od FO a PO byly ve výši necelých 65 mil. Kč. Hodnota darů je ve středu průměru v porovnání s ostatními politickými stranami v tomtéž roce. Z vlastní činnosti a z příspěvků od členů strana získala celkem 58 mil. Kč. Tyto částky nejsou zanedbatelné, zároveň však ani příliš významné, bereme-li v úvahu celkové náklady za tento rok, 460 mil. Kč. Strana pořídila úvěry a půjčky v celkové výši 325 mil. Kč. Hodnota úvěrů a půjček je vysoká a zřejmě bude znamenat dlouhodobé splácení a tím i zadlužení strany. ČSSD nesla ztrátu z minulých let, která převyšovala půl miliardy korun. V roce 2010 dosáhla opět záporného výsledku hospodaření, což prohloubilo tuto ztrátu o dalších 67 mil. Kč.

V roce 2011 je situace z hlediska příjmů odlišná. Nejen že jsou dary od FO a PO téměř o polovinu nižší, příspěvek ze SR na činnost strany je také nižší. Rovněž strana obdržela nižší půjčky a úvěry. V oblasti získávání vlastních zdrojů nezaznamenala strana většího výkyvu.

Celkové náklady strany v tomto roce činily snesitelných 169 mil. Kč. Rok 2011 byl z hlediska výsledku hospodaření pro ČSSD pozitivnější, jelikož dosáhla zisku a tedy i snížení účtu neuhrazené ztráty minulých let o 70 mil. Kč. Stále však zůstává ztráta více než půl miliardy korun.

b) Struktura výnosů a celkové náklady strany ČSSD v roce 2011

Tab. 4.5 Jednotlivé složky výnosů a celkové náklady strany ČSSD v roce 2011 (v tis. Kč)

VÝNOSY	Dotace ze SR	Příspěvky a dary	Ostatní výnosy	NÁKLADY	Celkem
	162 689	56 104	20 108		168 648
		76 212			
	238 901				

Zdroj: Výroční finanční zpráva ČSSD za rok 2011 [9], vlastní zpracování.

Celkové **náklady** strany v roce 2011 činily **169 mil. Kč**, celkové **výnosy 219 mil. Kč**. ČSSD dosáhla v roce 2011 **zisku ve výši 70 mil. Kč**. Tab. 4.5 zobrazuje, z jakých položek se skládá výnosová část. Součtem položek příspěvky a dary s ostatními výnosy, dostaneme částku 76 mil. Kč. Tato částka je příliš nízká k pokrytí celkových nákladů. V případě ČSSD jsou výnosy v podobě příspěvků ze SR podstatné. Jejich výše však mohla být nižší, aniž by vzniklo riziko ztráty.

c) Aplikace ukazatelů finanční analýzy

Tab. 4.6 Ukazatele finanční analýzy strany ČSSD za rok 2011

Likvidita		Autarkie (v %)		Financování (v %)	
Běžná	Okamžitá	Z hlavní činnosti	Celková	Nezávislost	Zadluženost
0,20	0,15	150	208	45	55

Zdroj: Výroční finanční zpráva ČSSD za rok 2011 [9], vlastní zpracování.

Finanční situace v roce 2011 u ČSSD z pohledu krátkodobého splácení nevypadala příznivě. Hodnota běžné likvidity odpovídá spíše přiměřené hodnotě okamžité likvidity. Znamená to, že strana byla schopna splatit pouze 20 % svých krátkodobých závazků přeměnou oběžných aktiv na peněžní prostředky. Byla tedy málo likvidní. Z pohledu věřitelů mohla působit nedůvěryhodně z hlediska splácení. Oběžná aktiva byla tvořena zejména účty

v bankách a jinými pohledávkami. Okamžitá likvidita se pohybuje v optimální výši. ČSSD byla schopna okamžitě splatit ze svých peněžních prostředků 15 % krátkodobých závazků.

Vztah mezi výnosy z hlavní činnosti a náklady z hlavní činnosti strany ČSSD nelze hodnotit negativně. Autarkie z hlavní činnosti je v hodnotě 150 %. Výnosy hlavní činnosti zcela pokrývají náklady z hlavní činnosti. Výsledek však není uspokojivý ze stejného důvodu jako u strany ODS. Situace týkající se celkových příjmů a celkových výdajů v případě celkové autarkie je podobná. Rozdíl mezi příjmy a výdaji zaznamenala strana větší než v případě nákladů a výnosů z hlavní činnosti. Celková autarkie dosahuje hodnoty 208 %. To znamená, že příjmy jsou dvakrát větší než výdaje. Největší příjmovou položku tvoří samozřejmě dotace ze SR. Jen tato částka by pokryla celkové výdaje strany. Přitom bez těchto dotací by strana dokázala uhradit výdaje z ostatních příjmů. Avšak ne z vlastních zdrojů, nýbrž z cizích v podobě půjček a úvěrů.

Hodnota ukazatele finanční nezávislosti strany ČSSD ve výši 45 % je uspokojivý, alespoň v porovnání se stejnými hodnotami ostatních politických stran. Vypovídá o tom, že strana ze 45 % financuje svůj majetek vlastními zdroji. Hodnotu ukazatele výrazně ovlivňuje účet ztrát z minulých let ve výši 508 mil. Kč. Pokud by se podařilo tuto ztrátu snížit, strana by mohla vykazovat příznivější finanční stabilitu. Celková zadluženost ve výši 55 % znamená, že strana ČSSD v této výši financuje svůj majetek cizími zdroji.

4.2.3. Analýza hospodaření TOP 09

a) Struktura příjmů strany TOP 09 v letech 2010 a 2011

Tab. 4.7 Přehled příjmů TOP 09 v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)

Zdroj příjmu		2010	2011	
CIZÍ	Příspěvky (dary) a dědictví	171 422	6 809	10,6 %
	Dotace ze SR:			
	- na činnost	33 117	52 085	81,4 %
	- na volby do PS	87 383	0	
	Půjčky a úvěry	0	0	0 %
	Celkem	291 922	58 894	92 %
VLA	Členské příspěvky	2 266	4 136	6,5 %
	Vlastní činnost:			

	- tržby za služby a materiál	0	315	0,9 %
	- prodej a pronájem DM	64	238	
	Ostatní příjmy	300	426	0,6 %
	Celkem	2 630	5 115	8 %

Zdroj: Výroční finanční zprávy TOP 09 [6], www.mfcr.cz [9], vlastní zpracování.

Stranu TOP 09 lze v porovnání s ODS a ČSSD považovat za „mladou“ stranu. Zřejmě to je jedna z příčin nižších částek v jednotlivých příjmových položkách. Příspěvek na činnost ze SR činí 33 mil. Kč. Příspěvek na volby do PS činil 87 mil. Kč a tvoří srovnatelnou částku, jakou představovaly skutečné náklady na volby. Nezanedbatelnou část příjmů tvoří dary od FO a PO, 171 mil. Kč. Částka je značně vysoká i v porovnání s ostatními stranami. Z vlastní činnosti, kde jsou zahrnuty i členské příspěvky, TOP 09 obdržela 2,6 mil. Kč. Tato hodnota je zanedbatelná, jestliže vezmeme v úvahu celkové náklady strany, které činily v tomto roce 144 mil. Kč. TOP 09 nepřijala žádné úvěry ani půjčky. Na konci roku 2010 strana dosáhla kladného výsledku hospodaření ve výši 37 mil. Kč.

Následující rok 2011 TOP 09 získala ze SR příspěvek na činnost vyšší než předchozí rok – 52 mil. Kč. Celkové příjmy však byly znatelně nižší. Strana obdržela od FO a PO v podobě darů necelých 7 mil. Kč. To jsou pouhá 4 % z částky darů, jež obdržela strana předchozí rok. Naopak příjmy z vlastní činnosti zaznamenala strana vyšší, především díky příspěvkům od svých členů. Na konci období strana vykázala zisk ve výši 12 mil. Kč. Účet nerozděleného zisku minulých let se tak zvýšil na 48 mil. Kč.

b) Struktura výnosů a celkové náklady strany TOP 09 v roce 2011

Tab. 4.8 Jednotlivé složky výnosů a celkové náklady strany TOP 09 v roce 2011 (v tis. Kč)

VÝNOSY	Dotace ze SR	Příspěvky a dary	Ostatní výnosy	NÁKLADY	Celkem
	43 708	10 945	9 408		52 251
		20 353			
	64 061				

Zdroj: Výroční finanční zpráva TOP 09 za rok 2011 [9], vlastní zpracování.

Celkové **výnosy** v roce 2011 **byly 64 mil. Kč**, celkové **náklady 52 mil. Kč**. Strana tedy dosáhla **zisku ve výši 12 mil. Kč**. Strana TOP 09 je závislá na dotacích ze SR. Bez jejich existence byla schopna pokrýt pouze polovinu celkových nákladů. Řešením mohla být

hospodářská činnost, kterou strana prozatím velmi neprovozuje. Výnosy v podobě příspěvků ze SR strana obdržela i další rok. Strana tedy nebyla nucena vytvářet doplňkovou činnost.

c) Aplikace ukazatelů finanční analýzy

Tab. 4.9 Ukazatele finanční analýzy strany TOP 09 za rok 2011

Likvidita		Autarkie (v %)		Financování (v %)	
Běžná	Okamžitá	Z hlavní činnosti	Celková	Nezávislost	Zadluženost
17,38	17,28	122	122	94	6

Zdroj: Výroční finanční zpráva TOP 09 za rok 2011 [9], vlastní zpracování.

Strana TOP 09 vykazuje velmi neobvyklé výsledky v oblasti likvidity v roce 2011. S výsledky oběžné likvidity 17,38 a okamžité likvidity 17,28 se řadí mezi druhou nejvíce solventní politickou stranu v této práci, hned po straně KSČM. Příčinou mohla být, buď vysoká oběžná aktiva respektive peněžní prostředky, anebo nízké krátkodobé závazky. V tomto případě se jedná o druhou variantu. Krátkodobé závazky strany k poslednímu dni roku 2011 činily pouhé 3 mil. Kč. Ve srovnání s peněžními prostředky na účtech v bankách 51 mil. Kč, je to zanedbatelná částka.

Příznivé hodnoty výsledků ukazatelů vykazuje strana i v oblasti finanční soběstačnosti, autarkie. Ukazatel na bázi nákladů a výnosů z hlavní činnosti vypovídá, že náklady byly kryty výnosy ze 100 %, navíc výnosy náklady převyšovaly ještě o 22 %. Celková autarkie ve stejné výši jako předchozí autarkie 122 % znamená, že celkové příjmy převyšovaly celkové výdaje o 22 %. Vznikl tak kladný výsledek peněžních toků. Významnou roli opět představovaly dotace ze SR, dále také členské příspěvky a dary od FO a PO.

Stranu TOP 09 lze považovat za finančně velmi stabilní. Jak vyjadřuje ukazatel finanční nezávislosti, majetek strany je z 94 % kryt vlastními zdroji. To však neznamená, že by strana disponovala vysokými vlastními zdroji. Naopak cizí zdroje financování byly v zanedbatelné výši 3 mil. Kč. A tedy celková aktiva strany byla pouze z 6 % financována právě cizími zdroji. Finanční situaci strany TOP 09 v roce 2011 lze hodnotit pozitivně. V porovnání s předchozími stranami však hospodaří poměrně krátkou dobu.

4.2.4. Analýza hospodaření KSČM

a) Struktura příjmů strany KSČM v letech 2010 a 2011

Tab. 4.10 Přehled příjmů KSČM v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)

Zdroj příjmu		2010	2011	
CIZÍ	Příspěvky (dary) a dědictví	5 533	5 625	3,8 %
	Dotace ze SR:			
	- na činnost	65 825	61 727	41,7 %
	- na volby do PS	58 976	0	
	Půjčky a úvěry	0	0	0 %
	Celkem	133 334	67 352	45,5 %
VLASTNÍ	Členské příspěvky	26 293	24 386	16,5 %
	Vlastní činnost:			
	- tržby za služby a materiál	26 524	26 083	37,3 %
	- prodej a pronájem DM	27 989	29 246	
	Ostatní příjmy	1 238	1 095	0,7 %
	Celkem	82 044	80 810	54,5 %

Zdroj: Výroční finanční zpráva KSČM [6], www.mfcr.cz [9], vlastní zpracování.

Ve volebním roce 2010 obdržela KSČM celkové příspěvky ze SR ve výši 125 mil. Kč. Z toho necelých 59 mil. Kč na úhradu volebních nákladů. Jedná se sice o nižší částku, než obdržely předešlé strany. KSČM však vykázala náklady na volby jen 31 mil. Kč. Od FO a PO obdržela pouhých 5 mil. Kč. Příjem v podobě příspěvků od svých členů zaznamenala strana ve výši 26 mil. Kč. Spolu s příjmy za vlastní činnost – 54 mil. Kč jsou tyto částky významné z pohledu celkových nákladů, které činily 194 mil. Kč. Strana nevyužila žádných úvěrů ani půjček. Ke konci období strana vykázala kladný výsledek hospodaření. Z minulých let strana vykazovala kladný zůstatek na účtu nerozděleného zisku minulých let.

Následující rok strana nezaznamenala žádné významné změny v jednotlivých položkách příjmů, nebereme-li v úvahu příspěvek ze SR na úhradu volebních nákladů. Přesto dosáhla KSČM na konci roku ztráty v celkové výši 57 mil. Kč. To bylo způsobeno úhradou nákladů na základě rozhodnutí Městského soudu v Praze zaplatit společnosti POSTE RE, s.r.o. 40 mil. Kč včetně úroků z prodlení, celkem 58,8 mil. Kč. I přesto účet nerozděleného zisku minulých let zůstal v kladné hodnotě, činil 74 mil. Kč.

b) Struktura výnosů a celkové náklady strany KSČM v roce 2011

Tab. 4.11 Jednotlivé složky výnosů a celkové náklady strany KSČM v roce 2011 (v tis. Kč)

VÝNOSY	Dotace ze SR	Příspěvky a dary	Ostatní výnosy	NÁKLADY	Celkem
	61 728	30 011	33 584		182 514
		63 595			
	125 323				

Zdroj: Výroční finanční zpráva KSČM za rok 2011 [9], vlastní zpracování.

Celkové **náklady** strany v roce 2011 činily **183 mil. Kč**, celkové **výnosy 125 mil. Kč**. KSČM dosáhla **ztráty ve výši 57 mil. Kč**. Pokud by nedošlo k pravomocnému rozhodnutí Městského soudu v Praze, celkové náklady by činily 125 mil. Kč (stejně jako celkové výnosy). Součtem příspěvků a darů s ostatními výnosy vznikne částka 63,5 mil. Kč. Tímto by strana pokryla polovinu celkových nákladů. Závislost na prostředích ze SR je zřejmá.

c) Aplikace ukazatelů finanční analýzy

Tab. 4.12 Ukazatele finanční analýzy strany KSČM za rok 2011

Likvidita		Autarkie (v %)		Financování (v %)	
Běžná	Okamžitá	Z hlavní činnosti	Celková	Nezávislost	Zadluženost
18,97	17,17	68	69	97	3

Zdroj: Výroční finanční zpráva KSČM za rok 2011 [9], vlastní zpracování.

KSČM byla spolu s TOP 09 nejlikvidnější politickou stranou ze všech uvedených. Strana disponovala oběžnými aktivy ve výši 121 mil. Kč. Výsledné hodnoty běžné a okamžité likvidity jsou však dány nízkými krátkodobými závazky, jako tomu bylo u strany TOP 09. Schopnost splácet své závazky byla tedy u strany KSČM stejně jako u TOP 09 zachována. Pro věřitele nebylo riziko, že mohl vzniknout problém se splácením ze strany KSČM.

Problém však nastal v oblasti autarkie. Ukazatel autarkie z hlavní činnosti, jež porovnává výnosy a náklady z hlavní činnosti, je v roce 2011 v hodnotě 68 %. To znamená, že náklady převýšili výnosy o 32 %. Nevznikl-li by již zmíněný rozsudek, hodnota autarkie z hlavní činnosti strany by se přibližovala 100 %. V případě celkové autarkie je hodnota ve výši 69 %. Celkové příjmy nestačily pokrýt celkové výdaje. Vznikl tedy záporný výsledek peněžního

toku za rok 2011. K negativnímu výsledku přispěl opět rozsudek Městského soudu v Praze, dále také provozní a mzdové výdaje, jež společně vytvořili částku 106 mil. Kč.

Strana KSČM byla v roce 2011 jednou z nejvíce finančně stabilních politických stran, jež jsou uvedeny v této práci. Hodnota ukazatele finanční nezávislosti je ve výši 97 %. Hodnota vyjadřuje, z jaké části byla celková aktiva strany kryta vlastními zdroji. Zbylá část majetku ve výši 3 % byla financována zdroji cizími. Příčinou vysoké finanční stability byly nízké krátkodobé závazky – 6 mil. Kč a hodnota vlastního jmění – 186 mil. Kč.

4.2.5. Analýza hospodaření VV

a) Struktura příjmů strany VV v letech 2010 a 2011

Tab. 4.13 Přehled příjmů VV v letech 2010 a 2011 (v tis. Kč)

Zdroj příjmu		2010	2011	
CIZÍ	Příspěvky (dary) a dědictví	22 629	38 424	52,8 %
	Dotace ze SR:			
	- na činnost	21 069	30 520	42 %
	- na volby do PS	56 913	0	
	Půjčky a úvěry	9	0	0 %
Celkem		103 611	68 944	94,8 %
VLASTNÍ	Členské příspěvky	527	869	1,2 %
	Vlastní činnost:			
	- tržby za služby	224	913	1,3 %
	- tržby z prodeje DM	0	0	
	Ostatní příjmy	687	2 013	2,7 %
Celkem		1 438	3 795	5,2 %

Zdroj: Výroční finanční zprávy VV [6], www.mfcr.cz [9], vlastní zpracování.

Nejnižší procentní zastoupení a tedy i nejnižší příspěvky ze SR z uvedených politických stran má politická strana Věci veřejné. Ze SR obdržela 77 mil. Kč a příspěvky od FO a PO činily 22,6 mil. Kč. Z hlediska celkových nákladů – 114 mil. Kč, jsou však tyto částky uspokojivé. Částka 1,4 mil. Kč za činnost strany není velmi významná. Ke konci účetního období strana VV vykázala záporný výsledek hospodaření. Ke ztrátě z minulých let 9 mil. Kč tak přibýlo 12,5 mil. Kč.

Rok 2011 byl pro stranu z pohledu příjmů ale i nákladů příznivější. Příjmy ze SR na činnost strany vzrostly, stejně jako dary od FO a PO. Významně se zvýšily tržby za služby strany a také ostatní příjmy především příjmy z pořádání společenských a kulturních akcí. Členské příspěvky také vzrostly, téměř o 40 %. I přes dosažený zisk účet neuhrazená ztráta minulých let zůstal v záporné hodnotě ve výši 2,6 mil. Kč.

b) Struktura výnosů a celkové náklady strany VV v roce 2011

Tab. 4.14 Jednotlivé složky výnosů a celkové náklady strany VV v roce 2011 (v tis. Kč)

VÝNOSY	Dotace ze SR	Příspěvky a dary	Ostatní výnosy	NÁKLADY	Celkem
	31 599	39 313	915		52 387
		40 228			
	71 827				

Zdroj: Výroční finanční zpráva VV za rok 2011 [6], vlastní zpracování.

Celkové **náklady** strany v roce 2011 činily **52 mil. Kč**, celkové **výnosy 71 mil. Kč**. Strana VV vykázala **zisk ve výši 19 mil. Kč**. Výnosy v podobě příspěvků a darů a ostatních výnosů (bez dotací ze SR) byly ve výši 40 mil. Kč. Hodnota téměř pokryla celkové náklady. Strana neprovozuje hospodářskou činnost. S její pomocí by mohla být nezávislá na prostředcích ze SR. V roce 2011 byly tyto prostředky důležité k vykázání kladného výsledku hospodaření.

c) Aplikace ukazatelů finanční analýzy

Tab. 4.15 Ukazatele finanční analýzy strany VV za rok 2011

Likvidita		Autarkie (v %)		Financování (v %)	
Běžná	Okamžitá	Z hlavní činnosti	Celková	Nezávislost	Zadluženost
0,18	0	135	136	0	100

Zdroj: Výroční finanční zpráva VV za rok 2011 [6], vlastní zpracování.

Finanční situaci politické strany VV v roce 2011 nelze hodnotit velmi pozitivně. Jak lze vidět v Tab. 4.15, téměř ve všech položkách s výjimkou ukazatelů autarkie vykazuje strana nejméně uspokojivé výsledky. Hodnota běžné likvidity je nejnižší v porovnání s ostatními politickými stranami. Velmi nízká hodnota nebyla způsobena vysokými krátkodobými závazky, jak by se mohlo jevit. Problém vznikl na účtech v bankách, které vykazovaly

zápornou hodnotu ve výši 4 mil. Kč. Téměř stejnou hodnotu měly krátkodobé závazky, 4,3 mil Kč. Druhý ukazatel likvidity nelze vyjádřit právě z důvodů záporné hodnoty peněžních prostředků.

Autarkie z hlavní činnosti za rok 2011 vykazuje pozitivní hodnotu 135 %. Výnosy z hlavní činnosti pokryly náklady z hlavní činnosti z celé jejich části. Vznikl kladný výsledek hospodaření z hlavní činnosti. V případě celkové autarkie je situace velmi podobná. Hodnota dosáhla 136 %. Vznikl kladný rozdíl mezi příjmy a výdaji.

Neuspokojivé výsledky vznikly v oblasti financování strany. Hodnoty vypovídají o tom, že majetek strany je z celé své části kryt cizími zdroji. I přesto, že strana dosáhla v roce 2011 zisku, žádnou část majetku nefinancuje vlastními zdroji. Kladný výsledek hospodaření pouze snížil účet ztrát minulých let.

4.2.6. Celkové náklady v letech 2010 a 2011

Tab. 4.16 Přehled celkových nákladů jednotlivých politických stran v letech 2010 a 2011

2010	ODS	ČSSD	TOP 09	KSČM	VV
Spotřebované nákupy	91 013	26 817	2 075	34 871	15 241
Služby	540 447	322 403	129 206	59 727	93 233
Osobní náklady	70 316	84 314	963	63 188	3 850
Zbylé náklady	50 907	26 227	11 544	36 316	2 063
Celkem	752 683	459 761	143 788	194 102	114 387
2011	ODS	ČSSD	TOP 09	KSČM	VV
Spotřebované nákupy	9 586	16 652	1 103	20 443	571
Služby	40 829	58 601	35 996	31 943	44 888
Osobní náklady	61 036	71 539	1 532	55 000	3 482
Zbylé náklady	129 670 ⁵	21 856	13 620 ⁶	75 128 ⁷	3 446
Celkem	241 121	168 648	52 251	182 514	52 387

Zdroj: Výroční finanční zprávy. [6]

⁵ Vyšší hodnotu v porovnání s předchozím rokem způsobily odpisy, které činily 107 034 tis. Kč.

⁶ Vyšší hodnotu v porovnání s předchozím rokem způsobily poskytnuté dary, které činily 11 766 tis. Kč.

⁷ Vyšší hodnotu v porovnání s předchozím rokem způsobily smluvní pokuty a úroky z prodlení, které činily 40 mil. Kč.

V Tab. 4.16 jsou zobrazeny položky nákladů, ze kterých se skládaly celkové náklady v letech 2010 a 2011. V jednotlivých letech se výrazně odchyľují položky spotřebované nákupy a služby, což bylo způsobeno především volbami do PS v roce 2010.

Téměř u všech stran tvoří nejvyšší položky nákladů služby a osobní náklady. Strany bohužel ve svých výročních zprávách nezmiňují konkrétní případy zahrnuté v položce služby.

Položky osobních nákladů zůstávají více méně nezměněny v obou letech. Ve volebním roce 2010 průměrný počet zaměstnanců strany ODS byl 145. Odečteme-li od osobních nákladů zákonné sociální pojištění, dostaneme částku mzdových nákladů ve výši 52 394 tis. Kč. Přepočtením těchto nákladů na jednoho zaměstnance vznikne částka 361 338 Kč. Tolik činily roční náklady na jednoho zaměstnance. Měsíční náklady byly **30 112 Kč**. V případě ČSSD byly mzdové náklady v roce 2010 v hodnotě 61 481 tis. Kč. Průměrný počet zaměstnanců byl 186. Přepočet mzdových nákladů na jednoho zaměstnance je 330 543 Kč za rok. Měsíční náklady činily **27 545 Kč**. V následujícím roce 2011 je situace u obou stran obdobná. Ostatní uvedené strany neuvádějí počty zaměstnanců. [6]

4.2.7. Přehled zjištěných hodnot

Tab. 4.17 Přehled zjištěných hodnot vybraných politických stran za rok 2011

KRITÉRIUM		ODS	ČSSD	TOP 09	KSČM	VV
Dotace ze SR (v tis. Kč)		124 190	162 689	52 085	61 727	30 520
Dary a dědictví (v tis. Kč)		93 387	36 580	6 809	5 625	39 313
Ukazatele finanční analýzy	Likvidita:					
	- běžná,	0,72	0,20	17,38	18,97	0,18
	- okamžitá.	0,42	0,15	17,28	17,17	0
	Autarkie (v %):					
	- z hlavní činnosti,	165	150	122	68	135
	- celková.	142	208	122	69	136
	Financování (v %):					
	- nezávislost,	2	45	94	97	0
	- zadluženost.	98	55	6	3	100
Zisk/ztráta (v tis. Kč)		140 426	70 253	11 810	-57 191	19 289
Účet nerozděleného zisku/ztráty minulých let		-148 064	-578 766	0	74 177	-21 972
Součet zisku/ztráty a účtu nerozděleného zisku/ztráty minulých let		-7 638	-508 513	11 810	16 986	-2 683

Zdroj: Výroční finanční zprávy [6], příloha č. 5 této bakalářské práce, vlastní zpracování.

V Tab. 4.17 jsou uvedeny částky dotací ze SR pro vybrané politické strany, výše darů od FO a PO a dědictví, výsledné hodnoty ukazatelů finanční analýzy. Dále zisk respektive ztráta, hodnota účtu nerozděleného zisku respektive neuhrazené ztráty minulých let a nakonec součet těchto dvou. To vše za rok 2011. Zvýrazněny jsou nejvyšší a nejnižší hodnoty z každého kritéria.

Jak již bylo uvedeno, dotace ze SR jsou rozdělovány dle zastoupení stran v PS. Nejvyšší dotace tedy obdržela ČSSD, nejnižší VV.

V oblasti darů od FO a PO a dědictví v roce 2011 obdržela strana ODS výrazně vyšší částku v porovnání s ostatními stranami. Naopak nejméně byla obdarována strana KSČM.

Ukazatele finanční analýzy napovídají, že nejhůře si vedoucí stranou z pohledu solventnosti a financování majetku byla strana VV. Zcela opačný stav vznikl u strany KSČM,

kteřá si naopak v těchto oblastech vede nejlépe ze všech uvedených stran. Nejvyšší a tím i nejlepší výsledky ukazatelů finanční soběstačnosti mají strany ODS a ČSSD.

Strana ODS dosáhla z pohledu zisku nejvyšší kladné hodnoty v roce 2011 naopak strana KSČM nejvyšší záporné. Zapojíme-li do vyhodnocení účet nerozděleného zisku respektive neuhrazené ztráty minulých let, vznikne značně odlišná situace, kterou vidíme v posledním řádku Tab. 4.17. Pouze dvě politické strany - TOP 09 a KSČM neponesou ztrátu do dalších let. Opačná situace tedy vznikla u politických stran ODS, ČSSD a VV. I přes nejvyšší obdržené státní dotace je na tom nejhůře strana ČSSD s neuhrazenou ztrátou 508,5 mil. Kč.

5. Závěr

Analýza hospodaření vybraných politických stran v ČR byla hlavním cílem této práce. K tomu byly nutné výroční finanční zprávy jednotlivých politických stran. Ty jsou v plné verzi k dispozici k nahlédnutí, pořízení kopie či výpisu v Parlamentní knihovně.

Přiblížením právní problematiky politických stran, které spadají pod neziskový sektor, se zabývala druhá kapitola. Mezi uvedenými politickými stranami jsou popsány ty, jejichž procentuální zastoupení v Poslanecké sněmovně je nejvyšší. Jsou jimi ODS, ČSSD, TOP 09, KSČM a VV. Nejvyšší procentní postavení má v Poslanecké sněmovně strana ČSSD. Uvedené strany se řadí mezi nejdéle působící strany na české politické scéně. Zároveň jsou mezi nimi strany působící pouhých 5 až 15 let. Rok založení je zřejmě jedním z faktorů ovlivňujícím počet členů. Později založené strany mají v porovnání se dříve založenými několikanásobně nižší počet.

Mezi specifika v oblasti účetnictví a podnikání politických stran lze zahrnout každoroční předkládání výroční finanční zprávy PS, zákaz podnikat na vlastní jméno s povolením zakládat a podílet se na podnikání jiných obchodních společností. Některé uvedené strany mají účasti v jiných společnostech. Například KSČM ve Stavebním družstvu KRUŠNOHOR, dále ČSSD ve společnosti Cíl a.s. a ODS ve společnosti ODS Publishing s.r.o. Účetnictví politických stran je popsáno ve třetí kapitole.

Třetí kapitola se dále věnovala oblasti auditu. Mezi charakteristické rysy auditu pro politické strany lze uvést kontrolu úplnosti rozpisů darů a dárců ve vazbě na účetnictví, dodržování rozsahu podnikání v souladu se zákonem a stanovami, správnost zobrazení prostředků ze státního rozpočtu. Politické strany často vykazují ve finančních výkazech vysoké částky v „jiných“ a „ostatních“ položkách. Například v položce Ostatní služby ve VZZ nebo v položkách Jiné pohledávky a Jiné závazky v rozvaze, bez uvedení podrobností v Příloze k účetní závěrce. Všechny účetní závěrky, ze kterých se vycházelo při zpracování této práce, měly výrok auditora bez výhrad.

Ve čtvrté kapitole byla provedena analýza hospodaření vybraných politických stran především na základě výročních finančních zpráv jednotlivých stran. Popsány jsou příjmové položky u jednotlivých stran v letech 2010 a 2011 v peněžním i procentním vyjádření. Ovlivnění volebním rokem 2010 bylo výrazné. Ukazateli důležitými pro analýzu hospodaření jsou také výnosy, náklady a výsledek hospodaření. Tyto ukazatele jsou zobrazeny za rok 2011 stejně jako ukazatele finanční analýzy - likvidita, autarkie a financování.

Z uvedených položek finančních výkazů a vypočtených ukazatelů vyplývá, že nejvyššími příjmovými zároveň i výnosovými položkami pro financování činnosti politických stran jsou cizí zdroje. Mezi ně patří dotace ze státního rozpočtu a příspěvky od fyzických a právnických osob v podobě darů. Vlastní činností respektive vlastní zdroje jsou uvedené strany schopny zajistit v průměru z 25 % v poměru k celkovým příjmům. Závislost na cizím kapitálu především dotacích ze státního rozpočtu je značná.

Strany ODS a ČSSD dostaly v roce 2011 nejvyšší státní příspěvky v podobě dotací ze státního rozpočtu a zároveň jedny z nejvyšších příspěvků (darů) od fyzických a právnických osob, přesto jim vznikly účty nerozdělených ztrát minulých let, které přenáší do dalších let. V porovnání strany TOP 09 a KSČM dostávají o polovinu respektive o třetinu nižší příspěvky ze státního rozpočtu s tím, že účty výsledků hospodaření minulých let vykazují v kladné hodnotě. Strana VV vykázala v obou letech ztrátu, čímž jí vznikl účet nerozdělené ztráty minulých let.

Již byly zveřejněny výsledky hospodaření uvedených politických stran za rok 2012. Strany ODS, ČSSD a TOP 09 dosáhly ztráty. Strana KSČM dosáhla zisku a výsledek strany VV nebyl zveřejněn. Dojde tedy k dalšímu zvýšení účtů neuhrazených ztrát minulých let v případě ODS a ČSSD a následnému vzniku tohoto účtu u strany TOP 09. KSČM zůstala v kladném výsledku hospodaření.

Nahlédnout do výročních finančních zpráv uvedených politických stran bylo zajímavé. Zjištění, jaké vysoké prostředky strany získávají ze státního rozpočtu a jaké nízké obstarají samy, bylo překvapivé. Obecně uvedené strany nejsou schopny nakládat se získanými prostředky tak, aby výsledky hospodaření dosahovaly přinejmenším nulových hodnot. Výjimkou může být strana KSČM, která dosáhla zisku v 2010 i 2012. Ztráta v 2011 byla pokryta nerozděleným ziskem z minulých let.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborné publikace:

- [1] KNÁPKOVÁ, Adriana a Drahomíra PAVELKOVÁ. *Finanční analýza – komplexní průvodce s příklady*. Praha: Grada Publishing, 2010. 208 s. ISBN 978-80-247-3349-4.
- [2] KOLEKTIV AUTORŮ. *Nevýdělečné organizace* 2012. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 294 s. ISBN 978-80-7357-737-7.
- [3] KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, 2006 s. ISBN 80-7179-778-2.
- [4] MERLIČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.
- [5] REKTOŘÍK, J.; ŠELEŠOVSKÝ, J.; a kolektiv. *Audit obcí, ROPO a neziskových organizací*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1999, 151 s. ISBN 80-210-20630-6.

Ostatní zdroje:

- [6] Výroční finanční zprávy vybraných politických stran z let 2010 a 2011. Dostupné v Poslanecké knihovně Parlamentu České republiky.
- [7] Metodická pomůcka pro audit nevýdělečných organizací, mimořádná příloha časopisu Auditor č. 3/2007. Dostupné z: <http://www.kacr.cz/archiv-mimoradnych-priloh-casopisu-auditor-od-roku-2001>.
- [8] NÁHLOVSKÁ, Jitka. Audit nestátní nevýdělečné organizace. *Unes*. 2008, č. 12. ISSN 1214-181. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/unes/archiv/>.
- [9] http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/politicke_strany.html
- [10] www.psp.cz
- [11] webové stránky vybraných politických stran: www.ods.cz, www.cssd.cz, www.top09.cz, www.kscm.cz, www.veciverejne.cz
- [12] http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_Poslaneck%C3%A9_sn%C4%9Bmovny_Parlamentu_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky_2010#Graf_volebn.C3.ADch_v.C3.BDsledk.C5.AF
- [13] Zákon č. 424 ze dne 2. října 1991 o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 81, s. Dostupný také z: <http://www.pravnik.cz/uplna-zneni/uz-87.html>.

- [14] Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. Dostupný také z:
<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>.
- [15] Vyhláška č. 504 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. Dostupné také z: http://i.iinfo.cz/urs-att/p_504-02-114824865792003.htm.
- [16] Zákon č. 93 ze dne 26. března 2009 o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 30, s. Dostupné také z:
<http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-93-2009-sb-o-auditorech-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-auditorech/>.
- [17] Vyhláška č. 273 ze dne 23. června 2005 o vzoru formuláře pro předkládání výroční finanční zprávy politickými stranami a politickými hnutími Poslanecké sněmovně. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 100, s. Dostupné také z:
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-273>.
- [18] Vyhláška č. 40 ze dne 3. února 2010, kterou se mění vyhláška č. 273/2005 Sb., o vzoru formuláře předkládání výroční finanční zprávy politickými stranami a politickými hnutími Poslanecké sněmovně. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010, částka 14, s. Dostupné také z:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vyhlaskey_53202.html.

SEZNAM ZKRATEK

a. s.	Akciová společnost
BL	Běžná likvidita
ČSSD	Česko strana sociálně demokratická
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DNM	Dlouhodobý nehmotný majetek
DM	Dlouhodobý majetek
FO	Fyzická osoba
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ODS	Občanská demokratická strana
PO	Právnícká osoba
PS	Poslanecká sněmovna
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
SR	Státní rozpočet
ÚZ	Účetní závěrka
VV	Věci veřejné
VZZ	Výkaz zisku a ztrát
ZA	Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
ZPS	Zákon č. 424/1991 Sb., o politických stranách a politických hnutích
ZÚ	Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. 5. 2013

.....
Kristýna Hanáčková

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Uspořádání a označování položek rozvahy (balance) [15]

Příloha č. 2 – Uspořádání a označování položek výkaz zisku a ztrát [15]

Příloha č. 3 – Směrná účtová osnova [15]

Příloha č. 4 – Vzor formuláře - Výroční finanční zpráva politické strany/politického hnutí[17]
[18]

Příloha č. 5 – Položky rozvahy jednotlivých politických stran za rok 2011